

Caracterizarea personajului Ion

Liviu Rebreanu este unul dintre creatorii romanului românesc interbelic obiectiv, de inspirație realistă. O creație reprezentativă a acestui autor o constituie romanul *Ion*, publicat în anul 1920, capodoperă a genului epic, ce înfățișează universul rural de la începutul secolului al XX-lea, când problema principală a satului transilvănean era dorința de a avea pământ. Romanul *Ion* este structurat în două părți – „Glasul pământului” și „Glasul iubirii” – cu titluri ce trasează coordonatele evoluției interioare a personajului principal și eponim, Ion, un tânăr sărac, care pendulează între Ana Baci (fata urâtă, dar bogată) și Florica (frumoasa fată săracă). Aceste două părți însumează 13 capitole, număr nefast și anticipativ pentru sfârșitul tragic al personajului Ion.

Acțiunea romanului se centrează pe lupta unui tânăr sărac de a obține pământ și pe consecințele actelor sale. El reprezintă, în acest roman obiectiv de factură realistă, tipologia arivistului, adică a celui care vrea să se îmbogățească prin mijloace necinstite. Totuși, personajul depășește această tipologie, impunându-se ca un personaj „rotund”, ce are însușiri contradictorii, fiind viclean și naiv sau brutal și sensibil. Inițial, dotat cu suficiente calități, în goana sa după pământ, Ion Pop Glanetașu se dezumanizează, renunță la Florica, chiar dacă o iubea, și o seduce pe Ana, fata lui Vasile Baci, convins că prin căsătoria cu aceasta va obține un loc în rândul bocotanilor satului Pripas.

Portretul personajului Ion este realizat prin mijloacele caracterizării directe și indirecte, autorul insistând, în special, pe latura sa morală. Astfel, încă de la începutul romanului, naratorul precizează direct că, deși „sărac”, Ion era „iute și harnic ca mă-sa”, iubea pământul și se simțea înfrățit cu acesta prin muncă. Prin intermediul altor personaje, tot prin caracterizare directă, Ion este văzut din perspective diferite, pentru că doamna Herdelea îl consideră „băiat cumsecade”, „harnic”, „săritor”, „isteț”, preotul Belciug îl vede ca pe „un stricat și-un bătauș, și-un om de nimic”, iar Vasile Baci îl numește „hoț”, „tâlhar”,

„sărăntoc” și „fleandură”. Prin autocaracterizare, însuși personajul Ion nu are o părere bună despre sine, spunându-și: „Mă moleșesc ca o babă năroadă. Parcă n-aș mai fi în stare să mă scutur de calicie.”

Caracterizarea indirectă reiese din numele, faptele, limbajul, gesturile și vestimentația personajului. În acest sens, limbajul personajului aparține registrului popular, dar este diferit în funcție de interlocutor și situație. El este politicos cu învățătorul și preotul, ironic cu Vasile Baci și furios cu tatăl său, Alexandru Glanetașu. Numele și vestimentația reflectă indirect condiția socială modestă de țăran. Faptele completează portretul moral al personajului, care este viclean pentru că își duce la capăt planul de seducere a Anei Baci, sugerat de Titu Herdelea, fiul învățătorului.

Ca soț și tată, Ion este iresponsabil. Neglijându-și familia, el determină sinuciderea Anei și moartea copilului nou-născut, Petrișor. Faptele îi trădează dorințele: la început, era tandru cu Ana și o strângea la piept cu multă gingășie pentru ca, după ce o ia de nevastă, să o privească cu indiferență sau să o bată cu sânge rece. Stând în spatele șurei cu Ana, pentru a o curta, în duminica cu care debutează acțiunea romanului, Ion se gândea la ochii Floricăi, „albaștri ca cerul de primăvară”, semn că nu era atras de fata lui Vasile Baci.

Personajul are o relație specială cu pământul, pe care îl sărută ca pe o iubită și pentru care este capabil să renunțe la prima sa iubire, Florica: „încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsă în genunchi, își coborî fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud”. În fața imensității pământului, Ion se consideră „mic și slab, cât un vierme”, iar atunci când îl muncește este învăluit de o „mândrie de stăpân”.

Critica literară a receptat în mod diferit acest personaj, George Călinescu considerându-l o „brută, căreia șiretenia îi ține loc de deșteptăciune”, iar Eugen Lovinescu, văzându-l ca „expresia instinctului de stăpânire a pământului, în slujba căruia pune o inteligență ascuțită”. Personajul literar Ion este un produs al unei societăți în care femeia este considerată calea de a obține mai ușor o zestre.

Vasile Baci, preotul Belciug, Alexandru Pop Glanetașu, la rândul lor, și-au luat neveste cu zestre și nu au fost condamnați. Greșeala lui Ion a constat în faptul că nu a știut să renunțe la vechea lui patimă pentru Florica, uitând parcă de faptul că nu poate obține pământurile lui Baci, fără a fi nevoit să o aibă și pe Ana. Sfârșitul personajului Ion Pop Glanetașu este unul tragic și moralizator, fiind o pedeapsă pentru că s-a lăsat dominat de patimi.